

D • N
1/12 1957

Opinionen kring atomvapnet

Frågan om Sveriges behov av atomvapen hör enligt vår mening till de få politiska problem där en öppen och rationell debatt kan leda blott till en lösning. Atomvapen är ojämförligt mer verkningsfulla än de vanliga eller konventionella vapnen. Vid anfall från en motståndare som har sådana vapen blir Sveriges nuvarande försvar inte bara otillräckligt, utan så underlägset att kapitulation eller nästan omedelbar ockupation blir ofrånkomlig. Att ställa våra soldater mot en sådan motståndare är att offra dem. Vi måste därför ha atomvapen eller säkerhet för att erhålla dem i händelse av angrepp. Därmed gör vi vad vi kan för att trygga ett försvar av sådan styrka att åtminstone större delen av landet kan bevaras tills vi får den hjälp utifrån, väster ifrån, som under alla förhållanden är ett livsvillkor vid krig. Därmed gör vi också vad vi kan för att avskräcka från angrepp, för att få leva i fred.

Den egentliga oppositionen mot denna tankegång kommer från grupper vilkas drivande och helt respektabla motiv är skräck för den förödelse atomvapnet kan medföra. Men konsekvensen av denna ståndpunkt, eller riktigare denna känslomässiga hållning, blir den rena pacifismen, som betyder underkastelse vid angrepp eller hot om angrepp — ty något etiskt skäl för att vi skall ha svaga vapen mot fiendens starka vapen kan inte uppdragas. Till den förklädda pacifismens linje sluter sig också halvkommunister och kommunister, människor som tror att Rysslands aggressivitet mättats med uppslukandet av tio stater, människor som i ett ryskt välde över Sverige ser Sveriges frigörelse.

Att den allmänna opinionen skulle godta detta förstärkande av det svenska försvaret antydes av sommarens opinionsundersökning. Trots att endast några få politiker och tidningar uttalat sig för atomvapnet var mer än hälften av de tillfrågade med en åsikt i frågan för anskaffandet av detta vapen. Om regering och riksdag bestämde sig för positiva åtgärder, skulle utan tvivel an-

slutning vinnas inom en överväldigande opinion. Utvecklingen inom det brittiska arbetarpartiet är en god illustration. Här framträdde särskilt bland kvinnorna och de mer radikala en halvt pacifistisk opposition mot de nya vapnen, stimulerad och utnyttjad av partiets maktlystne och missnöjde kraftkarl, Aneurin Bevan. Efter Bevans omkastning på partikonferensen i oktober är partiet praktiskt taget enigt; den reaktion bland partifolket som många fruktade har under den interna debatten praktiskt taget dött bort.

Politikernas oro för varandra och för vissa väljargrupper är säkerligen den viktigaste orsaken till den tystnad, den hemlighetsfullhet, den osäkerhet som för närvarande dominerar i Sverige. Ingen av partiledarna utom hr Hjalmarson har givit klart besked. Beror det på att de inte tänker på saken, på att de inte kan bilda sig en mening? Det är otroligt; efter så lång tids debatt kan de inte gärna bevara en behaglig okunghet, likgiltighet eller tveksamhet. Men de är rädda för att förlora ett antal röster i ett skede då marginalrösterna genom den nästan perfekta partibalansen blivit så utomordentligt värdefulla. De är rädda för att konkurrenten eller motståndaren skall begagna en öppen deklaration för att komma med ett underbud eller en ny agitationslinje, för att något nytt skall kastas in i den gamla välordnade tävlan om rösterna — och så står de där, landets sk ledare, trumpet tigande, som om de inte riktigt visste vad saken gällde. Till detta kommer att hr Undén, inte av pacifism, inte heller av partipolitisk opportunist, utan på grund av en principfast vägran att göra något som tyder på medvetenhet om att Sverige tillhör demokratin och Västerlandet, torde företräda en negativ ståndpunkt. Kanske har den nuvarande utrikesministern aldrig tidigare varit en så farlig kraft i svensk politik — från deras synpunkt som tror på hans ord om frihetsvilja och motståndsvilja för femton år sedan.

Ett stort ansvar har också militären. Vi tänker då inte på

att generaler och amiraler behövde många år att inse det påtagliga; de nya vapnens avgörande betydelse. Nu har de denna insikt, och det får vi vara glada över. Men i sina uttalanden och betänkanden framhäver de inte saken med tillräcklig energi. De talar och skriver om de nya vapnen utan att säga det väsentliga, att utan dem det svenska försvaret är dåligt, inte duger ens för de mest ofrånkomliga uppgifter. Detta beror tydligen på att deras intresse är så starkt inriktat på att hävda den egna försvarsgrenens betydelse; de fruktar framför allt, i ärlighet men också i bundenhet av traditioner, att den del av försvaret som de tjänar och tror på skall eftersättas till förmån för andra delar. Därför strider flyg, flotta och armé om sina sty-

ken av försvarsbudgeten, av det konventionella försvaret. I denna strid bortskymms helheten, det avgörande, det som lika mycket gäller alla: de nya vapnen. Därav följer en politisering även av militären, i den meningen att liksom politiker ser landet genom partiets färgade glas ser militären försvaret från synpunkten av flyg, armé och flotta. Överbefälhavarens betänkanden söker utan tvivel helheten, men konflikterna mellan försvarsgrenarna medför att inte ens han med den intensitet som behövs driver det centrala.

Det talas om att man nu överväger ett nytt uppskov i frågan. Det är för att vinna tid, för de tvebagsna, de taktiska, partimännen. Från försvarets och landets synpunkt förlorar man tid.